

АУДИТТИН ЭЛ АРАЛЫК СТАНДАРТЫ 805 (КАЙРА КАРАЛГАН)

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

(2016-жылдын 15-декабрында же ушул күндөн кийинки күндөн кийин башталган
мезгилдер үчүн финансылык отчеттуулуктун аудитине карата күчүнө кирет)

МАЗМУНУ

	Пункт
Киришүү	
Ушул стандартты колдонуу чөйрөсү.....	1–3
Күчүнө кирүү күнү.....	4
Максаттары.....	5
Аныктамалар	6
Талаптар	
Тапшырманы кабыл алуунун өзгөчөлүктөрү.....	7–9
Аудитти пландаштыруунун жана жүргүзүүнүн өзгөчөлүктөрү.....	10
Пикирди калыптандыруунун жана корутундуну түзүүнүн өзгөчөлүктөрү... ..	11–17
Пайдалануу үчүн колдонмо жана башка түшүндүрмө материалдар	
Ушул стандартты колдонуу чөйрөсү	A1–A4
Тапшырманы кабыл алуунун өзгөчөлүктөрү	A5–A9
Аудитти пландаштыруунун жана жүргүзүүнүн өзгөчөлүктөрү	A10–A15
Пикирди калыптандыруунун жана корутундуну түзүүнүн өзгөчөлүктөрү.....	A16–A28
1-тиркеме. Финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементтеринин, эсептеринин же беренелеринин мисалдары	
2-тиркеме. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи жөнүндө аудитордук корутундунун мисалы	

Аудиттин эл аралык стандарты (АЭС) 805 (кайра каралган) «*Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетторунун жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементтеринин, эсептеринин же беренелеринин аудитинин өзгөчөлүктөрү*» АЭС 200 «*Көз карандысыз аудитордун негизги максаттары жана Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык аудитти жүргүзүү*» менен биргеликте каралышы керек.

Киришүү

Ушул стандартты колдонуу чөйрөсү

1. 100дөн 700гө чейинки санарип коду менен Аудиттин эл аралык стандарттары (АЭС) финансылык отчеттуулуктун аудитине карата колдонулат жана алар колдонулган учурда, өткөн мезгилдердин башка финансылык маалыматтарындагы аудитке тиешелүү түрдө адаптацияланууга тийиш. Бул стандартта мындай АЭСти финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттун конкреттүү элементинин, эсептеринин же беренелеринин аудитине колдонуунун өзгөчөлүктөрү каралат. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттун конкреттүү элементи, эсептеринин же беренелеринин аудити жалпы же атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалышы мүмкүн. Атайын багыттагы концепцияга ылайык алар даярдалса, анда да АЭС 800 (кайра каралган)¹ колдонулат (А1–А4-пункту караңыз).
2. Бул стандарт топтун финансылык отчеттуулугунун аудитинин максаты үчүн топтун аудиторунун командасынын суроо-талабы боюнча компоненттин финансылык маалыматы боюнча аткарылган иштин жыйынтыктары боюнча чыгарылган компоненттин аудиторунун корутундусуна карата колдонулбайт (АЭС 600дү караңыз).²
3. Ушул стандарт башка АЭСтин талаптарын жокко чыгарбайт, ошондой эле тапшырманы аткаруунун тигил же бул жагдайларында колдонулушу мүмкүн болгон бардык өзгөчөлүктөрдү кароо максаты коюлбайт.

Күчүнө кирүү күнү

¹ АЭС 800 (кайра каралган) «*Атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулуктун аудитинин өзгөчөлүктөрү*»

² АЭС 600 «*Топтун финансылык отчеттуулугунун (анын ичинде компоненттердин аудиторлорунун ишинин) аудитинин өзгөчөлүктөрү*»

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

4. Ушул стандарт финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттун конкреттүү элементинин, эсептеринин же беренелеринин аудитин жүргүзүүдө 2016-жылдын 15-декабрында же ушул күндөн кийин башталган мезгилдер үчүн колдонулат. Белгилүү бир күнгө карата даярдалган финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетторуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине, эсептерине же беренелерине аудит жүргүзүү учурунда бул стандарт 2016-жылдын 15-декабрына карата же андан кийинки күнгө карата даярдалган ушундай маалыматка аудит жүргүзүүдө колдонулат.

Максаты

5. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетторунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин, эсептеринин же беренелеринин аудитине карата Аудиттин эл аралык стандарттын колонууда аудитордун максаты төмөнкү маселелерге тиешелүү өзгөчөлүктөргө тийиштүү түрдө көңүл буруу болуп саналат:
 - (а) тапшырманы кабыл алуу;
 - (б) бул тапшырманы пландаштыруу жана аткаруу;
 - (в) финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетторуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине, эсептерине же беренелерине карата корутунду түзүү жана пикир билдирүү.

Аныктамалар

6. Ушул стандарттын максаттары үчүн төмөнкү терминдер төмөндө берилген мааниге ээ:
 - (а) Финансылык отчеттуулуктун элементи (ошондой эле элемент) - финансылык отчеттуулуктун элементи, эсеби же беренеси.
 - (б) Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары – Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары боюнча кеңеш тарабынан чыгарылган финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары.
 - (в) Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи маалыматты тиешелүү ачып көрсөтүүнү камтыйт. Маалыматты тиешелүү ачып көрсөтүү, адатта, финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине тиешелүү түшүндүрмө же сыпаттама маалыматты камтыйт (А2-пунктун караңыз).

Талаптар

Тапшырманы кабыл алуунун өзгөчөлүктөрү

Аудиттин эл аралык стандарттарын колдонуу

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

7. АЭС 200кө ылайык, аудитор конкреттүү аудит үчүн колдонулуучу бардык АЭСтердин талаптарын сакташы керек.³ Бир эле финансылык отчеттуулуктун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудити жүргүзүлүп жаткан учурда, бул талап аудитор ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтомун да текшерип жатканына карабастан колдонулат. Эгерде аудитор бир эле убакта ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтомун текшербесе, ал финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же ошол финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык текшерилүүгө болорун аныктайт (А5–А6-пунктун караңыз).

Финансылык отчеттуулукту даярдоо концепциясынын алгылыктуулугу

8. АЭС 210го ылайык аудитор финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулган концепциясы ушул финансылык отчеттуулукту түзүү үчүн алгылыктуу болуп саналарын аныкташы керек.⁴ Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине аудит жүргүзүү учурунда финансылык отчеттуулукту даярдоо концепциясын колдонуу болжолдонгон пайдалануучуларга финансылык отчеттуулуктун же анын элементинин өзүнчө отчетунда камтылган маалыматтарды түшүнүүгө, ошондой эле олуттуу операциялардын жана окуялардын ошол отчетто же финансылык отчеттуулуктун элементтеринде камтылган маалыматка тийгизген таасирин түшүнүүгө мүмкүндүк берүүчү маалыматты талаптагыдай түшүнүүгө алып келе тургандыгын жана ачып көрсөтөөрүн аныктоону болжолдойт (7-пунктун караңыз).

Аудитордук пикирдин формасы

9. АЭС 210 аудитордук тапшырманын макулдашылган шарттары аудитор тарабынан берилүүчү корутундунун болжолдонгон формасын камтылышын талап кылат.⁵ Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудити жүргүзүлгөн учурда, аудитор аудитордун пикиринин болжолдонгон формасы ошол жагдайга ылайыктуу экендиги тууралуу маселени карайт (А8–А9-пункттарды караңыз).

Аудитти пландаштыруунун жана жүргүзүүнүн өзгөчөлүктөрү

10. АЭС 200де Аудиттин эл аралык стандарты финансылык отчеттуулуктун аудитинин контекстинде иштелип чыкканын жана башка өткөн мезгилдеги

³ АЭС 200 «Көз карандысыз аудитордун негизги максаттары жана Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык аудитти жүргүзүү», 18-пункт

⁴ АЭС 210 «Аудитордук тапшырмалардын шарттарын макулдашуу», 6(а)-пункту

⁵ АЭС 210, 10(е)-пункту

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

финансылык маалыматтын аудитине колдонулган жагдайларга ылайыкташтырылышы керек экендиги көрсөтүлгөн.^{6,7} Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудитин пландоодо жана жүргүзүүдө аудитор аудитордук тапшырманын шарттарына ылайык бардык колдонулуучу АЭСтин аудитке ылайыкташтырууга тийиш (А10–А15-пункттарын караңыз).

Пикирди калыптандыруунун жана корутунду түзүүнүн өзгөчөлүктөрү

11. Финансылык отчеттуулуктун же финансылык отчеттун конкреттүү элементинин курамында өзүнчө отчет боюнча корутунду түзүүдө жана пикирди билдирүүдө аудитор АЭС 700 (кайра каралган)⁸ талаптарын колдонот жана мүмкүн болсо аудитордук тапшырманын шарттарына ылайыкташтырылган АЭС 800дү (кайра каралган) колдонот (А16–А22-пункттарын караңыз).

Ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтомуна жана финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине карата корутунду

12. Эгерде аудитор ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтомуна аудит жүргүзүү тапшырмасы менен бир убакта эле финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи тууралуу корутунду берүүгө милдеттенме алса, аудитор ар бир тапшырма боюнча өзүнчө корутунду берүүгө тийиш.
13. Финансылык отчеттуулуктун аудиттен өткөн өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун аудиттен өткөн конкреттүү элементи ишкананын финансылык отчеттуулугунун аудиттен өткөн толук топтому менен бирге жарыяланышы мүмкүн. Эгерде аудитор финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетун жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементин берүү финансылык отчеттуулуктун толук топтомунан жетишерлик айырмаланбайт деген тыянакка келсе, аудитор жетекчиликке кырдаалды оңдоо талабы менен кайрылышы керек. 15 жана 16-пункттарга ылайык, аудитор ошондой эле финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи боюнча айтылган пикир менен финансылык отчеттуулуктун толук топтому боюнча пикирди айырмалоого тийиш. Ошондой эле аудитор жетиштүү

⁶ АЭС 200, 2-пункт

⁷ АЭС 200дө 13(f)-пунктунда “финансылык отчеттуулук” термини жалпысынан финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясынын талаптары менен аныкталган финансылык отчеттуулуктун толук топтомун билдирерин түшүндүрөт

⁸ АЭС 700 (кайра каралган) “Финансылык отчеттуулук жөнүндө пикирди калыптандыруу жана корутундуну түзүү”

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

айырмага канааттанганга чейин тигил же бул финансылык отчеттуулук өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи боюнча корутундуну камтыган аудитордук корутундуну берүүгө милдеттүү эмес.

Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудити үчүн жана ошол отчет же элемент боюнча аудитордун корутундусу үчүн ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому тууралуу аудитордук корутундуга киргизилген айрым маселелердин кесепеттерин карап чыгуу.

14. Эгерде ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому жөнүндө аудитордун корутундусунда билдирилген пикирге төмөнкүлөр кирсе:

- (a) АЭС 705ке (кайра каралган) ылайык модификацияланган пикир;⁹
- (b) АЭС 706га (кайра каралган) ылайык «Маанилүү жагдайлар» бөлүмү же «Башка маалыматтар» бөлүмү;¹⁰
- (c) АЭС 570ке (кайра каралган) ылайык «Ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө карата олуттуу айкын эместик» бөлүмү;¹¹
- (d) АЭС 701ге ылайык аудиттин негизги маселелери жөнүндө маалымат;¹² же
- (e) АЭС 720га (кайра каралган) ылайык башка маалыматтын ондолбогон олуттуу бурмалоосунун сыпаттамасы менен билдирүү;¹³

анда аудитор финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудити үчүн жана ошол отчет же элемент боюнча аудитордун корутундусу үчүн, эгерде бар болсо, ошол маселелердин кесепеттерин карашы керек (A23–A27-пункттарын караңыз).

Ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому жөнүндө аудитордук корутундудагы терс пикир же пикир билдирүүдөн баш тартуу

⁹ АЭС 705 (кайра каралган) «Көз карандысыз аудитордун аудитордук корутундусундагы модификацияланган пикир».

¹⁰ АЭС 706 (кайра каралган) «Көз карандысыз аудитордун аудитордук корутундусундагы «Маанилүү жагдайлар» жана «Башка маалыматтар» бөлүмдөрү»

¹¹ АЭС 570 (кайра каралган) «Ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгү», 22-пункт.

¹² АЭС 701 «Көз карандысыз аудитордун аудитордук корутундусунда аудиттин негизги маселелери жөнүндө маалымдоо», 13-пункт.

¹³ АЭС 720 (кайра каралган) «Аудитордун башка маалыматка тиешелүү милдеттери», 22(e)(ii)-пункту

15. Эгерде аудитор бүтүндөй ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому жөнүндө терс пикир билдирүү же пикир билдирүүдөн баш тартуу зарыл деген тыянакка келсе, АЭС 705 (кайра каралган) аудиторго бир эле аудитордук корутундуга ошол финансылык отчеттуулуктун бир бөлүгү болгон өзүнчө отчет жөнүндө же конкреттүү элемент жөнүндө модификацияланбаган пикирин киргизүүгө тыюу салат.¹⁴ Себеби, мындай модификацияланбаган корутунду ишкананын бүтүндөй финансылык отчеттуулугунун толук топтому боюнча терс пикирге же пикирден баш тартууга карама-каршы келет (А28-пунктун караңыз).
16. Эгерде аудитор ишкананын жалпы финансылык отчеттуулугунун толук топтому боюнча терс пикир билдирүү же пикир билдирүүдөн баш тартуу зарыл деген тыянакка келсе, бирок ошол финансылык отчеттуулукта камтылган белгилүү бир элементтин айрым аудитинин контекстинде аудитор бул элемент боюнча модификацияланбаган пикир билдирүүнү туура деп эсептесе, аудитор муну төмөнкү учурларда гана жасайт:
- (a) аудиторго мыйзам же ченемдик укуктук актылар тарабынан тыюу салынбаса;
 - (b) бул пикир терс корутундуну же корутундудан баш тартууну камтыган аудитордук корутунду менен бирге жарыяланбай турган аудитордук корутундуда билдирилген болсо;
 - (c) конкреттүү элемент ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук комплектинин олуттуу бөлүгүн түзбөсө.
17. Эгерде аудитор бүтүндөй финансылык отчеттуулуктун толук топтому тууралуу терс пикирин билдирсе же пикирин билдирүүдөн баш тартса, аудитор финансылык отчеттуулуктун толук комплектинин өзүнчө отчету боюнча модификацияланбаган пикирди билдире албайт. Бул финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна карата аудитордун корутундусу тескери пикирди же пикирди билдирүүдөн баш тартууну камтыган аудитордун корутундусу менен бирге жарыяланбаган учурда да колдонулат. Себеби, финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету ошол финансылык отчеттуулуктун маанилүү бөлүгү болуп эсептелет.

Пайдалануу боюнча колдонмо жана башка түшүндүрмө материалдар

Ушул стандартты колдонуу чөйрөсү (1, 6(c)-пунктун караңыз)

¹⁴ АЭС 705 (кайра каралган), 15-пункт

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

- A1. АЭС 200 «Өткөн мезгилдеги финансылык маалымат» термини ошол ишкананын бухгалтердик эсеп системасынан алынган, мурунку мезгилдерде болуп өткөн экономикалык окуялары жөнүндө, же экономикалык шарттары же экономикалык жагдайлары тууралуу белгилүү бир ишканага карата финансылык көрсөткүчтөр түрүндө берилген маалымат катары аныкталат.¹⁵
- A2. АЭС 200дө «финансылык отчеттуулук» термини финансылык отчеттуулукту түзүүнүн колдонулуучу концепциясына ылайык ишкананын экономикалык ресурстарынын же милдеттенмелеринин абалын конкреттүү учурга карата же болбосо белгилүү бир мезгил ичинде бул абалдагы өзгөрүүлөрдү берүүгө арналган маалыматтарды тиешелүү түрдө ачып көрсөтүү менен өткөн мезгилдердин финансылык маалыматтарынын түзүмдөштүрүлгөн баяндамасы катары аныкталат. «Финансылык отчеттуулук» термини адатта финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясынын талаптарында аныкталгандай, финансылык отчеттуулуктун толук топтомун билдирет, бирок ал финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна ылайык колдонулушу мүмкүн. Маалыматты ачып көрсөтүү өзүнө белгиленген талаптарга ылайык ачык формада уруксат берилген же башкача түрдө финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына ылайык башка жол менен мүмкүнчүлүк берилген жана финансылык отчеттуулуктун биринчи бетине же анын эскертүүлөрүнө жайгаштырылган же кайчылаш шилтемелер аркылуу ага кошулган түшүндүрмө жана сыпаттама маалыматты камтыйт.¹⁶ 6(с)-пунктунда көрсөтүлгөндөй, финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине шилтеме берүү тиешелүү маалыматты ачып көрсөтүүнү камтыйт.
- A3. Аудиттин эл аралык стандарты финансылык отчеттуулуктун аудитинин контекстинде иштелип чыккан,¹⁷ аларды айрым финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун өзүчө элементи сыяктуу өткөн мезгилдеги башка финансылык маалыматтын аудитине колдонулган учурда жагдайларга ылайык ылайыкташтырылышы керек. Буга ушул стандарт жардам берет. (1-тиркемеде өткөн мезгилдеги башка финансылык маалыматтардын мисалдары келтирилген).
- A4. Өткөн мезгилдеги финансылык маалыматтын аудитинен башка, акылга сыярлык ишенимди камсыз кылуучу тапшырма Ишенимди камсыз

¹⁵ АЭС 200, 13(g)-пункт

¹⁶ АЭС 200, 13(f)-пункт

¹⁷ АЭС 200, 2-пункт

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

кылуучу тапшырмалардын эл аралык стандартынын (ИКТЭС) (кайра каралган) 3000 талаптарына ылайык аткарылат.¹⁸

Тапшырманы кабыл алуунун өзгөчөлүктөрү

Аудиттин эл аралык стандарттарын колдонуу (7-пунктун караңыз)

- A5. АЭС 200гө ылайык аудитор (а) финансылык отчеттуулуктун аудити боюнча тапшырмага тиешелүү этикалык талаптарды (анын ичинде көз карандысыздык талаптарын) жана (b) конкреттүү аудитке карата колдонулуучу бардык АЭС талаптарын сакташы керек. Мындан тышкары, ушул стандартка ылайык аудитор жалпы АЭСтин аудитинин конкреттүү жагдайында колдонулбаган же кандайдыр-бир талап колдонулбаган учурларды кошпогондо, кайсы бир АЭСтин ар бир талабын аткарышы керек, анткени ал, бул учурда жок болгон шартка негизделген. Өзгөчө учурларда аудитор АЭСтин бардык тиешелүү талаптарынан баш тартууну жана ал талапты канааттандыруу үчүн альтернативдүү аудитордук жол-жоболорду аткарууну зарыл деп таба алат.¹⁹
- A6. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудитине карата колдонулуучу АЭСтин талаптарын сактоо, эгерде аудитор ошондой эле ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтомун текшерүүгө тартылбаса, мүмкүн болбой калышы мүмкүн. Мындай учурларда аудитордун ишкананын ишмердүүлүгүн жана анын чөйрөсүн, анын ичинде анын ички контролдоо системасын түшүнүүсү көп учурда бул факторлор боюнча аудитордун түшүнүгүнө дал келбейт, ал ошондой эле ишкананын толук финансылык отчеттуулугун текшерет. Аудитордун ошондой эле бухгалтердик эсептин жалпы сапаты жөнүндө аудитордук далилдери же ишкананын финансылык отчетторунун толук топтомун текшерүү учурунда ала турган башка бухгалтердик маалыматы жок. Демек, аудитор бухгалтердик эсепке алуу документтеринен алынган аудитордук далилдерди колдоо үчүн кошумча далилдерди талап кылышы мүмкүн. Финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине аудит жүргүзүлгөн учурда, кээ бир АЭС аудиттен өтүп жаткан элементтин көлөмүнө шайкеш келбеши мүмкүн болгон аудитордук иштердин аткарылышын талап кылат. Мисалы, АЭС 570 (кайра каралган) талаптары дебитордук карыздардын бөлүштүрүлүшүнүн аудитинин шарттарында колдонулушу мүмкүн болсо да, ал талаптарды аткаруу тартылган жумуштун көлөмүнө байланыштуу максатка ылайыктуу эмес болушу мүмкүн. Эгерде аудитор Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык финансылык отчеттуулуктун өзүнчө

¹⁸ ИКТЭС 3000 (кайра каралган) «Өткөн мезгилдердеги финансылык маалыматтын аудитинен жана обзордук текшерүүсүнөн айырмаланган ишенимди камсыз кылуучу тапшырмалар»

¹⁹ АЭС 200, 14, 18 жана 22–23-пункттары

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

отчетунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудити максатка ылайыктуу эмес деген тыянакка келсе, аудитор жетекчилик менен тапшырманын башка түрүн аткаруунун максатка ылайыктуулугун талкуулай алат.

Финансылык отчеттуулукту даярдоо концепциясынын алгылыктуулугу (8-пунктун караңыз)

А7. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи финансылык отчеттуулуктун толук топтомун түзүү максатында, стандарттарды иштеп чыгуу боюнча ыйгарым укуктуу же расмий түрдө таанылган уюм тарабынан кабыл алынган финансылык отчеттуулуктун концепциясына негизделген, финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына ылайык даярдалышы мүмкүн (мисалы, ФОЭСте). Бул учурда колдонулуучу концепциянын алгылыктуулугун аныктоо анын негизинде жаткан концепциянын бардык талаптарына финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетун же маалыматты тийиштүү ачып көрсөтүүнү камсыз кылуучу финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементин көрсөтүүгө колдонулуучу концепция кире тургандыгы каралышы мүмкүн.

Аудитордук пикирдин формасы (9-пунктун караңыз)

А8. Аудитор тарабынан берилген пикирдин формасы финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуп жаткан концепциясына жана бардык колдонуудагы мыйзамдарга же ченемдик актыларга жараша болот.²⁰ АЭС 700гө (кайра каралган) ылайык:²¹

- (а) ишенимдүү берүү концепциясына ылайык даярдалган финансылык отчеттуулуктун толук топтому жөнүндө модификацияланбаган пикир билдиргенде, аудитордун пикири төмөнкүдөй баяндалыштардын бирин камтууга тийиш (эгерде мыйзамдарда же ченемдик актыларда башкача каралбаса):
 - (i) финансылык отчеттуулук бардык олуттуу мамилелерде [финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына] ылайык туура көрсөтүлөт;
 - (ii) финансылык отчеттуулук [финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына] ылайык анык жана ишенимдүү түшүнүк берет;
- (б) шайкештик концепциясына ылайык даярдалган финансылык отчеттуулуктун толук топтому жөнүндө модификацияланбаган

²⁰ АЭС 200, 8-пункт

²¹ АЭС 700 (кайра каралган), 25–26-пункттар

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

пикир билдирилген учурда аудитордун пикири бардык олуттуу мамилелерде финансылык отчеттуулук [финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына] ылайык даярдалгандыгы жөнүндө баяндалышты камтууга тийиш.

A9. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи болгон учурда, финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясы финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетторун же конкреттүү элементтерин түздөн-түз берүүнү регламенттөөчү жоболорду камтыбашы мүмкүн. Бул финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясы финансылык отчеттуулуктун толук тоptomун түзүү максатында стандарттарды иштеп чыгуу боюнча уюм тарабынан ыйгарым укуктуу кабыл алынган же расмий түрдө таанылган финансылык отчеттуулукту даярдоо концепциясына негизделген учурда орун алышы мүмкүн (мисалы, ФОЭСте). Демек, аудитор аудитордук пикирдин болжолдуу формасы финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясынын контекстине туура келээрин баалайт. Аудитордун пикирин билдирген учурда «бардык олуттуу мамилелерде туура чагылдырылат» же «анык жана ишенимдүү түшүнүк берет» деген баяндалышты колдонуу чечимине таасир этүүчү факторлор төмөнкүлөрдү камтыйт:

- финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясы финансылык отчеттуулуктун толук тоptomун түзүү максатында гана колдонулушун талап кылган түз же кыйыр чектөөлөргө ээби;
- финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттун конкреттүү элементи:
 - өзүнчө отчетко же конкреттүү элементке карата колдонулуучу концепциянын талаптарынын ар бирине толук ылайык келеби жана финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементин берүүдө маалыматтарды тийиштүү ачып көрсөтүүнү камтыйбы;
 - зарыл болгон учурда ишенимдүү берүүнү камсыз кылабы, концепцияда түздөн-түз талап кылынган кошумча маалыматтарды ачып бере алабы же өзгөчө жагдайларда, кандайдыр бир концепциянын талаптарынан четтей алабы.

Аудитордук пикирдин болжолдонуучу формасына карата аудитордун чечими кесипкөй ой жүгүртүүлөрдүн предмети болуп саналат. Ал аудитордун финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету жөнүндө, же белгилүү юрисдикцияда жалпы кабыл алынган ишенимдүү берүү концепциясына ылайык даярдалган финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи тууралуу аудитордук пикирди билдирүүдө «бардык олуттуу мамилелерде туура чагылдырат» же «туура жана ишенимдүү

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

түшүнүк берет» деген баяндалышты колдонуу түзүлгөнүнө жараша болушу мүмкүн.

Аудитти пландаштыруунун жана жүргүзүүнүн өзгөчөлүктөрү (10-пунктун караңыз)

- A10. Ар бир АЭСтин жоболорун колдонуу кылдаттык менен карап чыгууну талап кылат. Аудиттин предмети болуп, АЭС 240²², АЭС 550²³ жана АЭС 570 (кайра каралган) сыяктуу АЭСтер финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи гана болгон учурда да, негизинен колдонулуучу болуп саналышат. Бул элемент ак ниетсиз аракеттердин, байланышы бар тараптар ортосундагы операциялардын таасиринин же финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына ылайык ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгү жөнүндө жол берүүнү туура эмес колдонуунун натыйжасында бурмалоолорду камтышы мүмкүн экендиги менен түшүндүрүлөт.
- A11. АЭС 260 (кайра каралган) талаптарына ылайык аудитор маалыматтык өз ара аракеттенүүнү ишке ашыра турган ишканын корпоративдик башкаруу түзүмүндөгү жактарды же тийиштүү жакты аныкташы керек.²⁴ АЭС 260га (кайра каралган) корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү бардык жактар ишканын башкарууга катышаары белгиленген жана ушул жагдайды эске алуу менен маалыматтык өз ара аракеттенүү жөнүндө талаптарды колдонуу тартиби өзгөртүлөт.²⁵ Ишкана финансылык отчеттуулуктун толук топтомун даярдаган учурда, финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчеттун же анын элементин даярдоого көзөмөлдүк кылуу үчүн жооптуу жак же жактар корпоративдик башкарууга жооп берген жана финансылык отчеттуулуктун толук топтомунун даярдалышына көзөмөлдү камсыз кылган жак болбошу мүмкүн.
- A12. Мындан тышкары, Аудиттин эл аралык стандарттары финансылык отчеттуулуктун аудитинин контекстинде иштелип чыккан, аларды финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчеттун²⁶ же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудитине карата жагдайларга ылайыкташтыруу зарыл. Мисалы, финансылык отчеттуулуктун толук комплектине карата жетекчиликтин жазуу жүзүндөгү билдирүүсү

22 *АЭС 240 «Финансылык отчеттуулуктун аудитин жүргүзүүдө ак ниетсиз аракеттерге карата аудитордун милдеттери».*

23 *АЭС 550 «Байланыштуу тараптар»*

24 *АЭС 260 (кайра каралган) «Корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактар менен маалыматтык өз ара аракеттенүү», 11-пункт*

25 *АЭС 260 (кайра каралган), 10(b), 13, А1 (үчүнчү буллит), А2 жана А8-пункттар.*

26 *АЭС 200, 2-пункт*

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына ылайык финансылык отчеттуулуктун отчеттун берүүгө же элементине карата жазуу жүзүндөгү билдирүүлөр менен алмаштырылат.

- A13. Финансылык отчеттуулуктун толук топтому тууралуу аудитордук корутундуга киргизилген маселелер финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун элементинин аудити үчүн кесепеттерге алып келиши мүмкүн (14-пунктун караңыз). Ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук комплектинин аудити менен бир эле учурда финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине аудит жүргүзүүнү пландаштырууда жана жүргүзүүдө аудитор ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтомунун аудитинин алкагында алынган аудитордук далилдерди финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же конкреттүү элементине аудит жүргүзүү үчүн колдонушу мүмкүн. Бирок, Аудиттин эл аралык стандарттары аудитордон финансылык отчеттуулуктун отчетуна же анын элементине карата өз пикирин негиздөө үчүн талаптагыдай жетиштүү аудитордук далилдерди алуу үчүн финансылык отчеттуулуктун отчетуна же анын элементине аудитти пландоону жана жүргүзүүнү талап кылат.
- A14. Финансылык отчеттуулуктун толук топтомун түзгөн өзүнчө отчеттор жана ошол финансылык отчеттуулуктун көптөгөн элементтери, анын ичинде тиешелүү маалыматты ачып көрсөтүүлөр жана тиешелүү эскертүүлөр өз ара тыгыз байланышта. Демек, финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчеттун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементин текшерүүдө аудитор ал отчетту же элементти өзүнчө карап чыга албашы мүмкүн. Ошентип, аудитор аудиттин тапшырмасын аткаруу үчүн өз ара байланышкан беренелерге карата жол-жоболорду жүргүзүүгө муктаж болушу мүмкүн.
- A15. Мындан тышкары, финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи үчүн аныкталган маанилүүлүк деңгээли ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому үчүн аныкталган маанилүүлүк деңгээлинен төмөн болушу мүмкүн жана бул аудитордук жол-жоболордун мүнөзүнө, мөөнөтүнө жана көлөмүнө, бузулган бурмалоолорду баалоого таасирин тийгизет.

Пикирди калыптандыруу жана корутундуну түзүү өзгөчөлүктөрү (11-пунктун караңыз)

- A16. АЭС 700 (кайра каралган) пикирди түзүүдө аудитор финансылык отчеттуулукта болжолдонгон пайдалануучуларга финансылык отчеттуулукта көрсөтүлгөн олуттуу операциялардын жана окуялардын таасирин түшүнүүгө мүмкүндүк берүүчү тийиштүү маалыматтын ачып

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

көрсөтүлүшүн талап кылат.²⁷ Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи болгон учурда финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясынын талаптарын эске алуу менен тиешелүү эскертүүлөрдү кошо алганда, мындай отчет же элемент финансылык отчеттуулуктун колдонулуучу концепциясында камтылган маалыматтарды, ошондой эле анда болжолдонгон пайдалануучуларга финансылык отчеттуулуктун отчетунда же анын элементинде камтылган маалыматтарды түшүнүүгө мүмкүндүк берген маалыматты талаптагыдай түрдө ачып көрсөтүүсү, ошондой эле, финансылык отчеттуулуктун мындай отчетунда же элементтеринде камтылган маалыматтарга олуттуу операциялардын жана окуялардын таасирин чечмелеши маанилүү.

- A17. Бул стандарттын 2-тиркемесинде финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине карата көз карандысыз аудитордун аудитордук корутундусунун мисалдары камтылган. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетун жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементин түзүүдө аудитордук корутундулардын башка мисалдары эске алынышы мүмкүн (мисалы, АЭС 700дүн (кайра каралган), АЭС 705тин (кайра каралган), АЭС 570тин (кайра каралган), АЭС 720нын (кайра каралган) жана АЭС 706нын (кайра каралган) тиркемелеринде келтирилген мисалдар).

Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи тууралуу корутунду түзүүдө АЭС 700дү (кайра каралган) колдонуу

- A18. Бул стандарттын 11-пунктунда финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи тууралуу пикирди калыптандырууда жана корутунду түзүүдө аудитор тапшырманын жагдайын эске алуу менен ыңгайлаштырылган АЭС 700 (кайра каралган) талаптарын колдонууга тийиш экендиги түшүндүрүлөт. Мында аудитор башка АЭСте камтылган жана тапшырманын жагдайын эске алуу менен тийиштүү түрдө адаптацияланган корутунду түзүүгө карата талаптарды колдонушу керек жана төмөнкү А19–А21-пункттарында каралган, колдонуунун пайдалуу өзгөчөлүктөрүн эске алышы мүмкүн.

Ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгү

- A19. Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементин түзүүдө колдонулган финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясына жараша

²⁷ АЭС 700 (кайра каралган), 13(е)-пункту

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

аудитордук корутундудагы жетекчиликтин жоопкерчилигинин²⁸ сыпаттамасы ишкананын ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантуу мүмкүнчүлүгүнө жараша ылайыкташтырылышы мүмкүн. Аудитордук корутундудагы аудитордун жоопкерчилигинин²⁹ сыпаттамасы тапшырманын жагдайларын эске алуу менен АЭС 570 (кайра каралган) кандай колдонулуп жатканына жараша тиешелүү ыңгайлаштырууну талап кылышы мүмкүн.

Аудиттин негизги маселелери

A20. АЭС 700 (кайра каралган) эгерде баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишканалардын жалпы багыттагы финансылык отчеттуулугунун толук топтому үчүн аудит жүргүзгөн болсо, аудитордон АЭС 701ге ылайык аудит жүргүзүүнүн негизги маселелери жөнүндө маалымдоону талап кылат.³⁰ Финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине аудит жүргүзүү учурунда, АЭС 701 мындай финансылык отчеттор же финансылык отчеттуулуктун элементтери жөнүндө аудитордук корутундуда аудиттин негизги маселелери тууралуу маалымдоо мыйзам же ченемдик акт талап кылган учурда же аудитор аудиттин негизги маселелери жөнүндө башка себептер боюнча билдирүү чечимин кабыл алган учурда гана колдонулат. Эгерде финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи жөнүндө аудитордук корутундуда аудиттин негизги маселелери тууралуу маалымат билдирилсе, АЭС 701 толук көлөмдө колдонулат.³¹

Башка маалыматтар

A21. АЭС 720 (кайра каралган) башка маалыматтарга карата аудитордун милдеттерин жөнгө салат. Ушул стандарттын контекстинде камтылган же аларга тиркелүүчү жана алардын максаты менчик ээлерине (же ушундай эле кызыкдар тараптарга) финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунда же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинде баяндалган маселелер жөнүндө маалыматты берүү болуп саналган финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи АЭС 720нын (кайра каралган) максаттары үчүн жылдык отчеттор деп эсептелет. Эгерде аудитор ишкана мындай отчетту чыгарууну пландап жатканын аныктаса, финансылык отчеттуулуктун отчетунун же анын элементинин аудитине АЭС 720нын (кайра каралган) талаптары колдонулат.

28 АЭС 700 (кайра каралган), 34(b) жана А48-пункттар

29 АЭС 700 (кайра каралган), 39(b)(iv)-пункт

30 АЭС 700 (кайра каралган), 30-пункт

31 АЭС 700 (кайра каралган), 31-пункт

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

Тапшырманын жетекчисинин аты-жөнү

A22. АЭС 700 (кайра каралган) талабына ылайык аудитор аудитордук корутундуда тапшырманын жетекчисинин аты-жөнүн көрсөтүү керек, ошондой эле баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкананын финансылык отчеттуулугунун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементтеринин аудитине колдонулат.³² Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишканалар болуп саналбаган ишканалардын финансылык отчеттуулугунун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулугунун конкреттүү элементтери жөнүндө корутунду түзүүдө, аудитордон аудитордук корутундуда тапшырманын жетекчисинин аты-жөнүн көрсөтүү мыйзамга же ченемдик актыларга ылайык талап кылынышы мүмкүн же аудитор аны башка себептер боюнча жасоо чечимин кабыл алышы мүмкүн.

Ишкананын финансылык отчеттуулуктун толук топтомуна жана финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементтерине карата корутундулар (14-пунктту караңыз)

Ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому жөнүндө аудитордук корутундуга киргизилген белгилүү бир маселелердин натыйжаларын финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементтеринин аудити үчүн жана мындай отчет же элемент жөнүндө аудитордук корутунду үчүн кароо

A23. 14-пунктта эгерде, финансылык отчеттуулуктун толук топтому тууралуу аудитордук корутундуга киргизилген белгилүү бир маселелер болушу мүмкүн болсо, ал финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине аудит жүргүзүү үчүн жана бул отчет же элемент тууралуу аудитордук корутунду үчүн алардын кесепеттерин аудитор эске алуусун талап кылат. Финансылык отчеттуулуктун толук топтому жөнүндө аудитордук корутундуга киргизилген маселе финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи жөнүндө корутунду берүү боюнча тапшырманын контекстинде орундуу экендигин кароодо кесипкөй ой жүгүртүүнү колдонуу зарыл.

A24. Бул кесепеттерди кароодо эске алынышы мүмкүн болгон факторлор төмөнкүлөрдү камтыйт:

- финансылык отчеттуулуктун толук топтому тууралуу аудитордук корутундуда баяндалган маселенин же маселелердин мүнөзү жана алар финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык

³² АЭС 700 (кайра каралган), 46 жана А61–А63-пункттар

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

отчеттуулуктун конкреттүү элементине киргизилгендигине канчалык денгээлде тиешелүү болушат;

- ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому жөнүндө аудитордук корутунду баяндалган маселе (маселелер) канчалык ар тараптуу болуп саналат;
- финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепцияларынын ортосундагы айырмалардын мүнөзү жана даражасы;
- финансылык отчеттуулуктун толук топтому берилген мезгилдин (мезгилдердин), финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин күндөрү менен мезгилинин (мезгилдеринин) ортосундагы айырмачылыктардын денгээли;
- ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому тууралуу аудитордук корутунду берилген күндөн кийинки убакыт мезгили.

A25. Мисалы, ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому тууралуу аудитордук корутунду дебитордук карыздарга карата коюлган шарт камтылган болсо жана финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна дебитордук карыз кирсе же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи дебитордук карызга тиешелүү болсо, анда аудит үчүн кесепеттердин пайда болуусунун жогорку ыктымалдуулугу бар. Башка жагынан алганда, эгерде финансылык отчеттуулуктун толук топтому тууралуу аудитордун корутундусунда камтылган коюлган шарт узак мөөнөттүү карыздын классификациясына тиешелүү болсо, же эгерде финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи дебитордук карызга тиешелүү болсо, анда алынган пайдалар жана зыяндар жөнүндө отчет болуп саналган финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун аудити үчүн кесепеттердин келип чыгуусунун аз ыктымалдуулугу бар.

A26. Финансылык отчеттуулуктун толук топтому жөнүндө аудитордук корутунду берилген аудиттин негизги маселелери финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун элементинин аудити үчүн натыйжаларга ээ болушу мүмкүн. «Аудиттин негизги маселелери» бөлүмүнө киргизилген жана маселе финансылык отчеттуулуктун толук топтомунун аудитинин алкагында кандай чечилгендигине тиешелүү болгон маалымат, эгерде ал финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетунун же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементинин аудити үчүн мааниге ээ болгон учурда, маселени кантип чечүүнү аныктоодо аудиторго пайдалуу болушу мүмкүн.

Финансылык отчеттуулуктун толук топтому жөнүндө аудитордук корутундуга шилтемелерди киргизүү

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

А27. Ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому тууралуу аудитордук корутундуга киргизилген айрым маселелер финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементине же мындай отчет же элемент жөнүндө аудитордук корутунду үчүн аудитке таасир этпеген болсо да, аудитор бул маселени же маселелерди финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи тууралуу аудитордук корутундунун «Башка маалыматтар» бөлүмүнө киргизүүнү зарыл деп эсептейт (АЭС 706ны (кайра каралган) караңыз).³³ Мисалы, аудитор финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету же финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи тууралуу аудитордук корутундуда ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому тууралуу аудитордук корутундуга киргизилген «Ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө карата олуттуу айкын эместик» бөлүмүнө шилтеме жасоо зарыл экендигин эске алышы мүмкүн.

Ишкананын финансылык отчеттуулугунун толук топтому жөнүндө аудитордук корутундудагы терс пикир же пикирди билдирүүдөн баш тартуу (15-пунктун караңыз)

А28. Финансылык отчеттуулуктун толук топтому боюнча аудитордук корутундуда иштин натыйжаларына жана тиешелүү жагдайларда акча каражаттарынын жүгүртүлүшүнө карата пикир билдирүүдөн баш тартууга жана финансылык абалга карата модификацияланбаган пикир билдирүүдөн баш тартууга уруксат берилет, анткени жалпы финансылык отчеттуулукка эмес, иштин натыйжаларына жана акча каражаттарынын жүгүртүлүшүнө ылайык гана пикирин билдирүүдөн баш тартууга жол берилет.³⁴

³³ АЭС 706 (кайра каралган), 10–11-пункттар

³⁴ АЭС 510 «Алгачкы аудитордук тапшырмалар: баштапкы калдыктар», А8-пункту жана АЭС 705 (кайра каралган), А16-пункту

1-тиркеме

(А3- пунктту караңыз)

Финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементтеринин, беренелер тобунун же беренелеринин мисалдары

- Тиешелүү эскертүүлөрдү кошо алганда, дебитордук карыздар, күмөндүү дебитордук карыздар боюнча резерв, запастар, жеке пенсиялык программанын топтолгон төлөмдөрү боюнча милдеттенме, идентификацияланган материалдык эмес активдердин же камсыздандыруу портфелиндеги «келип чыккан, бирок билдирилбеген» дооматтар боюнча милдеттенмелердин катталган наркы.
- Тиешелүү эскертүүлөрдү кошо алганда, тышкы башкаруу астындагы жеке пенсиялык программанын активдеринин жана кирешелеринин тизмеги.
- Тиешелүү эскертүүлөрдү кошо алганда, таза материалдык активдердин тизмеги.
- Түшүндүрмө эскертүүлөрдү кошо алганда, ижарага алынган мүлккө карата төлөмдөрдүн графиги.
- Түшүндүрмө эскертүүлөрдү кошо алганда, пайдага же кызматкерлердин сыйакыларына катышуу графиги.

2-тиркеме

(А17-пунктту караңыз)

Көз карандысыз аудитордун финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчету жана финансылык отчеттуулуктун конкреттүү элементи жөнүндө аудитордук корутундусунун мисалдары

- 1-мисал. Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкана болуп саналбаган ишкананын жалпы багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулугунун өзүнчө отчету жөнүндө аудитордук корутунду (бул мисалдын максаттары үчүн ишенимдүү берүү концепциясы каралат).
- 2-мисал. Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкана болуп саналбаган ишкананын атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулугунун өзүнчө отчету жөнүндө аудитордук корутунду (бул мисалдын максаттары үчүн ишенимдүү берүү концепциясы каралат).
- 3-мисал. Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкананын атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулугунун конкреттүү элементи жөнүндө аудитордук корутунду (бул мисалдын максаттары үчүн шайкештик концепциясы каралат).

1-мисал. Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкана болуп саналбаган ишкананын жалпы багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулугунун өзүнчө отчету жөнүндө аудитордук корутунду (бул мисалдын максаттары үчүн ишенимдүү берүү концепциясы каралат).

Бул мисалдын максаттары үчүн аудитордук корутундунун төмөнкү жагдайлары болжолдонот:

- Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкана болуп саналбаган ишкананын бухгалтердик балансынын (тактап айтканда финансылык отчеттуулугунун өзүнчө отчетунун) аудити.
- Бухгалтердик баланс ишкананын жетекчилиги тарабынан X юрисдикциясында кабыл алынган бухгалтердик балансты түзүүгө карата колдонулуучу финансылык отчеттуулукту даярдоонун концепциясынын талаптарына ылайык түзүлгөн.
- Аудитордук тапшырманын шарттары АЭС 210го ылайык финансылык отчеттуулукту даярдоо үчүн жетекчиликтин жоопкерчилигин чагылдырат.
- Финансылык отчеттуулукту даярдоодо колдонулуучу концепция пайдалануучулардын кеңири чөйрөсүнүн финансылык маалыматынын жалпы керектөөлөрүн канааттандыруу максатында иштелип чыккан ишенимдүү берүү концепциясы болуп саналат.
- Аудитор аудитордук корутундусунда «бардык олуттуу мамилелерде туура чагылдырат» баяндалышын колдонууну максатка ылайыктуу деп эсептеген.
- Аудитке карата ушул юрисдикцияда кабыл алынган тиешелүү этикалык талаптар колдонулат.
- Алынган аудитордук далилдердин негизинде, АЭС 570ке (кайра каралган) ылайык аудитор жыйынтыгында ишкана өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантуу мүмкүнчүлүгүнө олуттуу шектенүүлөр жаралышы мүмкүн болгон окуяларга же шарттарга байланыштуу олуттуу айкын эместик жок деген тыянакка келди. Финансылык отчеттуулукта олуттуу айкын эместиктин бар экендиги жөнүндө адекваттуу маалымат ачып көрсөтүлгөн.
- Аудитордон бухгалтердик баланстын аудитинин алкагында, АЭС 701ге ылайык аудиттин негизги маселелери жөнүндө маалыматты билдирүү талап кылынбайт, жана ал кандайдыр бир башка себептер боюнча муну жасоо чечимин кабыл алган эмес.
- Аудитор башка маалыматтар жок экендигин белгиледи (башкача

айтканда АЭС 720нын (кайра каралган) талаптары колдонулбайт).

- **Финансылык отчеттуулукту түзүүгө көзөмөл жүргүзгөн жактар финансылык отчеттуулукту даярдоого жооптуу болуп саналбайт.**
- **Аудитор мыйзамдар же ченемдик актылар менен белгиленген башка отчетторду түзүү боюнча милдеттерге ээ эмес.**

КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ

[Тийиштүү даректелүүчү]

Пикир

Биз 20X1-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча АВС ишканасынын (Ишкана) бухгалтердик балансына, ошондой эле эсеп саясатынын негизги принциптеринин кыскача баяндамасын кошо алганда финансылык отчеттуулукка карата эскертүүлөргө (чогуу «финансылык отчеттуулук») аудит жүргүздүк.

Биздин пикирибиз боюнча, финансылык отчеттуулуктун мындай өзүнчө отчетун даярдоого карата Х юрисдикциясында финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясынын кабыл алынган талаптарына ылайык, финансылык отчеттуулуктун тиркелген өзүнчө отчету Ишкананын 20X1-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча финансылык абалынын бардык олуттуу мамилелеринде туура чагылдырылат. [«Пикир» бөлүгү АЭС 700ге (кайра каралган) ылайык башында жайгаштырылат.]

Пикир билдирүү үчүн негиздер

Биз Аудиттин эл аралык стандарттарына (АЭС) ылайык аудит жүргүздүк. Биздин жоопкерчилигибиз көрсөтүлгөн стандарттарга ылайык мындан ары биздин корутундунун «*Финансылык отчеттуулуктун аудити үчүн аудитордун жоопкерчилиги*» бөлүмүндө ачып көрсөтүлөт.. Биз Ишканадан [юрисдикциянын аталышы] финансылык отчеттуулуктун аудити үчүн колдонулуучу этикалык талаптарга ылайык көз каранды эмес жана биз ушул талаптарга ылайык, биздин башка этикалык милдеттерибизди аткардык. Биздин алынган аудитордук далилдер биздин оюбузду билдирүү үчүн негиз катары жетиштүү жана талаптагыдай болуп саналат деп ойлойбуз. [Бул бөлүмдүн биринчи жана акыркы сүйлөмдөрү «Аудитордун жоопкерчилиги» бөлүгүнө киргизилүүгө тийиш. Мындан тышкары, «Пикир билдирүү үчүн негиздер» бөлүмү АЭС 700дүн (кайра каралган) талаптарына ылайык «Пикир» бөлүмүнөн кийин дароо жайгаштырылат.]

Ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө карата олуттуу айкын эместик

Ишкана 20X1-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл ичинде ZZZ суммасында таза зыян тарткан жана ошол күнгө карата Ишкананын учурдагы милдеттенмелери анын активдеринин жалпы суммасын ҮҮҮке ашырган деп көрсөтүлгөн финансылык АЭС 805 (КАЙРА КАРАЛГАН)

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

отчеттуулуктун 6-эскертүүсүнө көңүл бурабыз. 6-эскертүүдө белгиленгендей, ушул окуялар же шарттар 6-эскертүүдө баяндалган башка маселелер менен катар эле, олуттуу айкын эместиктин болгондугун көрсөтөт, бул болсо Ишкана ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга жөндөмдүү экендигине олуттуу күмөн туудурушу мүмкүн. Биз бул маселеге байланыштуу модификацияланган пикирибизди билдирбейбиз.

**Жетекчиликтин жана корпоративдик башкарууга жооп берүүчү жактардын
финансылык отчеттуулук үчүн жоопкерчилиги**³⁵

Жетекчилик ушул финансылык отчеттуулуктун отчетун финансылык отчеттуулуктун мындай отчетун түзүүдө колдонулуучу финансылык отчеттуулукту даярдоо концепциясынын X юрисдикциясында кабыл алынган талаптарга ылайык даярдоо жана ишенимдүү берүү үчүн, жана ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам келип чыгуучу олуттуу бурмалоолорду камтыбаган финансылык отчеттуулуктун отчетун даярдоодо жетекчилик зарыл деп эсептеген ички контролдоонун ушундай системасы үчүн жоопкерчилик тартат.

Финансылык отчеттуулукту даярдоодо жетекчилик өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга ишканын кудуретин баалоо үчүн, ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө тиешеси бар маалыматтарды тиешелүү учурларда ачып көрсөтүү үчүн жана ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгү жөнүндө божомолдун негизинде отчеттуулукту түзүү үчүн жоопкерчилик тартат, буга жетекчилик Ишканын жоюуга, анын ишин токтотууга ниеттенген же анда жоюудан же ишти токтотуудан тышкары, кандайдыр бир башка реалдуу альтернатива жок болгон учурлар кирбейт.

Корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактар Ишканын финансылык отчеттуулугун даярдоо процессине көзөмөлдүк кылуу үчүн жоопкерчилик тартат.

Финансылык отчеттуулуктун аудити үчүн аудитордун жоопкерчилиги

Биздин максатыбыз финансылык отчеттуулук ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолорду камтыбай тургандыгына акылга сыярлык ишенимди алууда жана биздин пикирибизди камтыган аудитордук корутундуну чыгарууда турат. Акылга сыярлык ишеним ишенимдүүлүктүн жогорку деңгээлин билдирет, бирок Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык жүргүзүлгөн аудит олуттуу бурмалоолор бар болгон учурда аларды дайыма табат деген кепилдик болуп саналбайт. Бурмалоолор ак ниетсиз аракеттердин же каталардын натыйжасы болушу мүмкүн жана, эгерде алар өз өзүнчө же жыйындысында бул финансылык отчеттуулуктун негизинде кабыл алынуучу пайдалануучулардын экономикалык чечимдерине таасир этиши мүмкүн деп негиздүү түрдө болжолдоого мүмкүн болсо, олуттуу деп эсептелет.

³⁵ Бул мисалдагы аудитордун корутундусунун текстинде «жетекчилик» жана «корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактар» деген терминдерди белгилүү бир юрисдикциянын укуктук жөнгө салууларына ылайык башка терминдер менен алмаштыруу керек болушу мүмкүн.

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

АЭС 700 (кайра каралган) 41(б)-пункту төмөндө берилген карартылган текст аудитордук корутундунун тиркемесинде жайгаштырылышы мүмкүн экендигин түшүндүрөт. АЭС 700 (кайра каралган) 41(с)-пункту мыйзам, ченемдик акты же аудиттин улуттук стандарттары муну жасоого ачык формада уруксат берген учурда, бул материалды расмий сайттагы сыпаттоо төмөндө келтирилген аудитордун жоопкерчилигин сыпаттоону чагылдырган жана ага карама-каршы келбеген шартта, ушул материалды аудитордук корутундуга киргизүүнүн ордуна аудитордун жоопкерчилигин сыпаттамасын камтыган тиешелүү ыйгарым укуктуу органдын расмий сайтына шилтеме берүүгө болот.

Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык жүргүзүлүүчү аудиттин алкагында биз кесипкөй ой жүгүртүүнү колдонобуз жана бүткүл аудиттин жүрүшүндө кесипкөй скептицизмди сактайбыз. Андан тышкары, биз төмөнкүлөрдү аткарабыз:

- ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолордон улам финансылык отчеттуулукту олуттуу бурмалоо тобокелдиктерин табабыз жана баалайбыз; бул тобокелдиктерге жооп иретинде аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгабыз жана жүргүзөбүз; биздин пикирди билдирүүгө негиз болушу үчүн жетиштүү жана талаптагыдай болуп саналган аудитордук далилдерди алабыз. Ак ниетсиз аракеттердин натыйжасында олуттуу бурмалоону таппай калуу тобокелдиги катанын натыйжасында олуттуу бурмалоону таппай калуу тобокелдигине караганда жогору, анткени ак ниетсиз аракеттер көмүскө бүтүмдү, жасалмалоону, атайлап таштап кетүүнү, маалыматты бурмалап көрсөтүүнү же ички контролдоо системасын кыйгап өтүүчү аракеттерди камтышы мүмкүн;
- ишкананын ички контролдоо системасынын натыйжалуулугу тууралуу пикирди билдирүү максатында эмес, жагдайга ылайык келген аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгуу максатында аудит үчүн мааниси бар ички контролдоо системасы түшүнүгүн алабыз;³⁶
- колдонулуучу эсеп саясатынын ойдогудай мүнөзүн жана жетекчилик эсептеп чыккан баалануучу маанилердин жана маалыматты тиешелүү ачып көрсөтүүнүн негиздүүлүгүн баалайбыз;
- жетекчилик ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө жол берүүнү колдонушунун максатка ылайыктуулугу жөнүндө тыянак, ал эми алынган аудитордук далилдердин негизинде – алардын натыйжасында өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга Ишкананын кудуретине кыйла шектенүүлөр келип чыгышы мүмкүн болгон окуяларга же шарттарга байланыштуу олуттуу айкын эместик бар же жоктугу жөнүндө тыянак чыгарабыз. Эгерде биз олуттуу айкын эместиктин болушу жөнүндө тыянакка келсек, биз өзүбүздүн аудитордук корутундубузда көңүлдү финансылык отчеттуулуктагы маалыматты тиешелүү ачып көрсөтүүгө бурууга же, эгерде маалыматты ушундай ачып көрсөтүү ойдогудай эмес

³⁶ Бул сунуш, аудитор финансылык отчеттуулук аудити менен бир эле учурда ички контролдоо системасынын натыйжалуулугу жөнүндө пикирин билдирүүгө милдеттүү болгон учурда, тиешелүү түрдө өзгөртүлөт.

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

болуп саналса, пикирибизди модификациялоого тийишпиз. Биздин тыянактарыбыз аудитордук корутундубуздун күнүнө чейин алынган аудитордук далилдерге негизделген. Бирок, келечектеги окуялар жана шарттар Ишкана өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга кудуретин жоготушуна алып келиши мүмкүн;

- бүтүндөй алганда финансылык отчеттуулукту берүүнү, анын түзүмүн жана мазмунун, анын ичинде маалыматты ачып көрсөтүүнү, ошондой эле финансылык отчеттуулук анын негизинде турган операцияларды жана окуяларды аларды ишенимдүү берүү камсыз кылгыдай түрдө көрсөтө тургандыгын же жоктугун баалоону жүргүзөбүз.

Биз корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактар менен маалыматтык өз ара аракеттенүүнү жүзөгө ашырып, аларга башкалардан тышкары, аудиттин пландалган көлөмү жана мөөнөттөрү жөнүндө, ошондой эле аудиттин натыйжалары боюнча олуттуу сын-пикирлер жөнүндө, анын ичинде аудиттин процессинде биз тапкан ички контролдоо системасынын олуттуу кемчиликтери жөнүндө маалыматтарды жеткиребиз.

[Конкреттүү юрисдикциянын талаптарына жараша аудитордук уюмдун атынан, аудитордун атынан же аудитордук уюмдун атынан жана аудитордун атынан кол тамга]

[Аудитордун дарегин] (Күнүн жана дарегин көрсөтүү тартиби өзгөртүлдү)

[Күнү]

2-мисал. Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкана болуп саналбаган ишканалардын атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулугунун өзүнчө отчету тууралуу аудитордук корутунду.

Ушул мисалдын максаты үчүн аудитордук корутундунун төмөнкү жагдайлары болжолдонот:

- Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишкана болуп саналбаган ишканынын акча каражаттарынын келип түшүүсү жана төлөнүүсү жөнүндө отчетко (башкача айтканда, финансылык отчеттуулуктун өзүнчө отчетуна) аудит.
- Финансылык отчеттуулуктун толук топтому тууралуу аудитордук корутунду али чыгарыла элек.
- Финансылык отчеттуулук ишканынын жетекчилиги тарабынан акча каражаттарынын кыймылы тууралуу маалымат берүү жөнүндө кредитордун суроо-талабына жооп иретинде эсенке алуунун кассалык методуна ылайык даярдалган. Жетекчиликте финансылык отчеттуулукту даярдоо концепциясын тандоо мүмкүнчүлүгү бар.
- Финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясы болуп, конкреттүү пайдалануучулардын маалыматтык керектөөлөрүн канааттандыруу үчүн иштелип чыккан финансылык маалыматты ишенимдүү берүү концепциясы саналат.³⁷
- Алынган аудитордук далилдердин негизинде аудитор модификацияланбаган («он») пикирди билдирүү негиздүү деген тыянакка келди.
- Аудитор аудитордук корутундусунда «бардык олуттуу мамилелерде туура чагылдырат» баяндалышын колдонуу жөндүү деп эсептеген.
- Аудитке карата тиешелүү юрисдикцияда кабыл алынган тиешелүү этикалык талаптар колдонулат.
- Аудитордук корутундуну жайылтууга же колдонууга карата чектөөлөр жок.
- Аудитор алынган аудитордук далилдердин негизинде, иш-чараларга же шарттарга байланыштуу АЭС 570 (кайра каралган) ылайык, ишканынын өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүнө карата олуттуу шектенүүлөрдүн пайда болушуна алып келүүчү олуттуу

³⁷ АЭС 800 (кайра каралган) атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулуктун формасына жана мазмунуна карата талаптарды жана көрсөтмөлөрдү камтыйт.

айкын эместиктер жок деген тыянакка келген.

- **Отчеттун аудитинин алкагында аудитордон АЭС 701ге ылайык аудиттин негизги маселелер тууралуу маалымат берүү талап кылынбайт жана ал, кандайдыр-бир башка себептерден улам мындай чечимди кабыл алган жок.**
- **Аудитор башка маалыматтар жок экендигин белгиледи (башкача айтканда, АЭС 720нын (кайра каралган) талаптары колдонулбайт).**
- **Финансылык отчеттуулукту көзөмөлдөө үчүн жооптуулар финансылык отчеттуулукту даярдоо үчүн жооптуулардан айырмаланып турат.**
- **Аудитордун мыйзамдарда же ченемдик актыларда белгиленген башка отчетторду түзүү боюнча милдеттенмелери жок.**

КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ

[Тийиштүү даректелүүчү]

Пикир

Биз 20X1-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн АВС ишканасынын (мындан ары – «Ишкана») акча каражаттарынын түшүүсү жана төлөмдөр боюнча отчетунун, эсеп саясатынын негизги принциптеринин кыскача серебин (чогуу «финансылык отчеттуулук») кошо алганда, акча каражаттарынын түшүүсү жана төлөмдөр жөнүндө отчетуна эскертүүлөрдүн аудитин жүргүздүк.

Биздин пикирибиз боюнча, тиркелген финансылык отчеттуулук бардык олуттуу мамилелерде X эскертүүсүндө сыпатталган акча каражаттарынын түшүүлөрүн жана төлөмдөрдү эсепке алуу принцибине ылайык 20X1-жылдын 31-декабрында аяктаган жыл үчүн Ишкананын акча каражаттарынын түшүүлөрүн жана төлөмдөрүн туура чагылдырат [АЭС 700дүн (кайра каралган) талаптарына ылайык **Пикир бөлүмү биринчи жайгаштырылат**]

Пикир билдирүү үчүн негиздер

Биз аудиттин эл аралык стандарттарына (АЭС) ылайык аудит жүргүздүк. Биздин жоопкерчилигибиз көрсөтүлгөн стандарттарга ылайык мындан ары биздин корутундунун «*Финансылык отчеттуулуктун аудити үчүн аудитордун жоопкерчилиги*» бөлүмүндө ачып көрсөтүлөт. Биз Ишканадан [юрисдикциянын аталышы] финансылык отчеттуулуктун аудити үчүн колдонулуучу этикалык талаптарга ылайык көз каранды эмес жана биз ушул талаптарга ылайык, биздин башка этикалык милдеттерибизди аткардык. Биздин алынган аудитордук далилдер биздин оюбузду билдирүү үчүн негиз катары жетиштүү жана талаптагыдай болуп саналат деп ойлойбуз. [Бул бөлүмдүн биринчи жана акыркы сүйлөмдөрү «Аудитордун жоопкерчилиги» бөлүмүнө киргизилүүгө тийиш. Мындан тышкары,

«Пикир билдирүү үчүн негиздер» бөлүмү АЭС 700дүн (кайра каралган) талаптарына ылайык «Пикир» бөлүгүнөн кийин дароо жайгаштырылат.]

Маанилүү жагдайлар – эсепке алуу принциптери

Финансылык отчеттуулуктун бухгалтердик эсептин негизин сыпаттоочу Х эскертүүсүнө көңүл бурабыз. Финансылык отчеттуулук XYZ кредиторна маалымат берүү үчүн даярдалган. Натыйжада отчет башка максат үчүн ылайыксыз болушу мүмкүн. Бул маселе боюнча биздин пикирибиз өзгөргөн жок.

Жетекчиликтин жана корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактардын финансылык отчеттуулук үчүн жоопкерчилиги³⁸

Жетекчилик Х эскертүүсүндө баяндалган акча каражаттарынын келип түшүүсү жана төлөмдөр боюнча бухгалтердик эсепке алуу принциптерине ылайык бул финансылык отчеттуулуктун даярдалышы жана ишенимдүү берилиши үчүн жоопкерчилик тартат. Бул, акча каражаттарынын келип түшүүлөрүн жана төлөмдөрдү эсепке алуу принциптери мындай жагдайларда финансылык отчеттуулукту даярдоо үчүн жана жетекчиликке ак ниетсиз аракеттерден же ката кетиүүдөн улам олуттуу бурмалоолорду камтыбаган финансылык отчеттуулукту даярдоо үчүн зарыл деп эсептеген ички контролдоо системасы үчүн алгылыктуу болуп санала турганын аныктоону камтыйт.

Финансылык отчеттуулукту даярдоодо жетекчилик өзүнүн ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга Ишкананын жөндөмдүүлүгүн баалоо үчүн, ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө тиешеси бар маалыматтарды тиешелүү учурларда ачып көрсөтүү үчүн жана ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгү жөнүндө божомолдордун негизинде отчеттуулукту түзүү үчүн жоопкерчилик тартат, буга жетекчилик Ишкананы жоюуга, анын ишин токтотууга ниеттенген же анда ишти жоюудан же токтотуудан тышкары, кандайдыр бир башка реалдуу альтернатива жок болгон учурлар кирбейт.

Аудитордун финансылык отчеттуулуктун аудити үчүн жоопкерчилиги

Биздин максат финансылык отчеттуулук ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолорду камтыбай тургандыгына акылга сыярлык ишенимди алууда жана биздин пикирди камтыган аудитордук корутундуну чыгарууда турат. Акылга сыярлык ишеним ишенимдүүлүктүн жогорку деңгээлин билдирет, бирок Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык жүргүзүлгөн аудит олуттуу бурмалоолор бар болгон учурда аларды дайыма таап чыгат дегендиктин кепилдиги болуп саналбайт. Бурмалоолор ак ниетсиз аракеттердин жана каталардын натыйжасы болушу мүмкүн жана, эгерде алар өз-өзүнчө же жыйындысында ушул финансылык отчеттуулуктун негизинде кабыл алынуучу пайдалануучулардын

³⁸ Же конкреттүү юрисдикциядагы мыйзамдык базанын контекстиндеги ылайыктуу башка терминдер.

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

экономикалык чечимдеринде таасир этиши мүмкүн деп болжолдоо негиздүү болсо, олуттуу деп эсептелет.

АЭС 700 (кайра каралган) 41(б)-пункту төмөндө берилген каратылган текст аудитордук корутундунун тиркемесине жайгаштырылышы мүмкүн экендигин түшүндүрөт. АЭС 700 (кайра каралган) 41(с)-пункту мыйзам, ченемдик акты же аудиттин улуттук стандарттары ачык формада муну жасоого уруксат берген учурда, бул материалды расмий сайттагы сыпаттоо төмөндө келтирилген аудитордун жоопкерчилигин сыпаттоону чагылдырган жана ага карама-каршы келбеген шартта, ушул материалды аудитордук корутундуга киргизүүнүн ордуна аудитордун жоопкерчилигин сыпаттоону камтыган ыйгарым укуктуу органдын расмий сайтына шилтеме берүүгө болот.

Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык жүргүзүлүп жаткан аудиттин алкагында биз кесипкөй ой жүгүртүүнү колдонобуз жана бүткүл аудиттин жүрүшүндө кесипкөй скептицизмди сактайбыз. Андан тышкары, биз төмөнкүлөрдү аткарабыз:

- ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолордон улам финансылык отчеттуулукту олуттуу бурмалоо тобокелдиктерин табабыз жана баалайбыз; бул тобокелдиктерге жооп иретинде аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгабыз жана жүргүзөбүз; биздин пикирди билдирүүгө негиз болушу үчүн жетиштүү жана талаптагыдай болуп саналган аудитордук далилдерди алабыз. Ак ниетсиз аракеттердин натыйжасында олуттуу бурмалоону таппай калуу тобокелдиги катанын натыйжасында олуттуу бурмалоону таппай калуу тобокелдигине караганда жогору, анткени ак ниетсиз аракеттер көмүскө бүтүмдү, жасалмалоону, атайлап таштап кетүүнү, маалыматты бурмалап көрсөтүүнү же ички контролдоо системасын кыйгап өтүүчү аракеттерди камтышы мүмкүн;
- ишкананын ички контролдоо системасынын натыйжалуулугу жөнүндө пикирди билдирүү максатында эмес, жагдайга ылайык келген аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгуу максатында аудит үчүн мааниси бар ички контролдоо системасы түшүнүгүн алабыз;³⁹
- жетекчилик ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө жол берүүнү колдонушунун максатка ылайыктуулугу жөнүндө тыянак, ал эми алынган аудитордук далилдердин негизинде – алардын натыйжасында өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга Ишкананын кудуретине кыйла шектенүүлөр келип чыгышы мүмкүн болгон окуяларга же шарттарга байланыштуу олуттуу айкын эместик бар же жоктугу жөнүндө тыянак чыгарабыз. Эгерде биз олуттуу айкын эместиктин болушу жөнүндө тыянакка келсек, биз өзүбүздүн аудитордук корутундубузда көңүлдү финансылык отчеттуулуктагы маалыматты тиешелүү ачып көрсөтүүгө бурууга же, эгерде маалыматты ушундай ачып көрсөтүү ойдогудай эмес

³⁹ Эгерде мындай бар болсо, жетекчилик тарабынан эсептелген, колдонулуучу эсеп саясатынын талаптагыдай мүнөзүнүн жана баалануучу маанилеринин жана маалыматтардын тийиштүү ачып көрсөтүлүшүн негиздүүлүгүн баалайбыз.

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

болуп саналса, пикирибизди модификациялоого тийишпиз. Биздин тыянактарыбыз аудитордук корутундубуздун күнүнө чейин алынган аудитордук далилдерге негизделген. Бирок, келечектеги окуялар жана шарттар Ишкана өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга кудуретин жоготушуна алып келиши мүмкүн;

- эгерде мындай бар болсо жетекчилик тарабынан эсептелген, колдонулуучу эсепке алуу саясатынын талаптагыдай мүнөзүн жана баалануучу маанилеринин негиздүүлүгүн жана маалыматтардын тийиштүү ачып көрсөтүлүшүн баалайбыз;
- бүтүндөй алганда финансылык отчеттуулукту берүүнү, анын түзүмүн жана мазмунун, анын ичинде маалыматты ачып көрсөтүүнү, ошондой эле финансылык отчеттуулук анын негизинде турган операцияларды жана окуяларды аларды ишенимдүү берүү камсыз кылгыдай түрдө көрсөтө тургандыгын же жоктугун баалоону жүргүзөбүз;

Биз корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактар менен маалыматтык өз ара аракеттенүүнү жүзөгө ашырып, аларга башкалардан тышкары, аудиттин пландалган көлөмү жана мөөнөттөрү жөнүндө, ошондой эле аудиттин натыйжалары боюнча олуттуу сын-пикирлер жөнүндө, анын ичинде аудиттин процессинде биз тапкан ички контролдоо системасынын олуттуу кемчиликтери жөнүндө маалыматтарды жеткиребиз.

[Конкреттүү юрисдикциянын талаптарына жараша аудитордук уюмдун атынан, аудитордун атынан же болбосо эжөөнүн тең атынан кол коюу]

[Аудитордун дарегин] (Күнүн жана дарегин көрсөтүү тартиби өзгөртүлдү)

[Күнү]

3-мисал. Баалуу кагаздары уюштурулган соодага киргизилген ишканын атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулугунун конкреттүү элементи тууралуу аудитордук корутунду.

Ушул мисалдын максаттары үчүн аудитордук корутундунун төмөнкү жагдайлары болжолдонот:

- Дебитордук карызды эсептөө аудити (башкача айтканда, финансылык отчеттуулуктун элементи, эсеби же беренеси).
- Финансылык маалымат ишканын жетекчилиги тарабынан ушул жөнгө салуучу органдын талаптарынын сакталышын камсыз кылуу үчүн финансылык отчеттуулукту даярдоо боюнча жөнгө салуучу органдын жоболоруна ылайык даярдалган. Жетекчиликтин финансылык отчеттуулукту даярдоонун кайсы бир концепциясын тандоого мүмкүнчүлүгү жок.
- Финансылык отчеттуулукту даярдоонун колдонулуучу концепциясы айрым пайдалануучулардын финансылык маалыматка болгон муктаждыктарын канааттандыруу максатында иштелип чыккан шайкештик концепциясын билдирет.⁴⁰
- Аудитордук тапшырманын шарттары АЭС 210го ылайык финансылык отчеттуулукту даярдоо үчүн жетекчиликтин жоопкерчилигин чагылдырат.
- Алынган аудитордук далилдердин негизинде аудитор модификацияланбаган («он») пикирди билдирүү негиздүү деген тыянакка келди.
- Аудитке карата тиешелүү юрисдикцияда кабыл алынган тиешелүү этикалык талаптар колдонулат.
- Аудитордук корутундуну жайылтуу же колдонуу боюнча чектөөлөр бар.
- Аудитор алынган аудитордук далилдердин негизинде, иш-чараларга же шарттарга байланыштуу АЭС 570 (кайра каралган) ылайык, ишканын өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантуу жөндөмдүүлүгүнө карата олуттуу шектенүүлөрдүн пайда болушуна алып келүүчү олуттуу айкын эместиктер жок деген тыянакка келген.
- Финансылык отчеттуулуктун аудитинин алкагында аудитордон АЭС 701ге ылайык аудиттин негизги маселелери тууралуу маалымат талап

⁴⁰ АЭС 800 (кайра каралган) атайын багыттагы концепцияга ылайык даярдалган финансылык отчеттуулуктун формасына жана мазмунуна карата талаптарды жана көрсөтмөлөрдү камтыйт.

берүү кылынбайт жана ал, кандайдыр-бир башка себептерден улам мындай чечимди кабыл алган жок.

- **Аудитор башка маалыматтар жок экендигин белгиледи (башкача айтканда, АЭС 720нын (кайра каралган) талаптары колдонулбайт).**
- **Финансылык отчеттуулукту түзүүгө көзөмөлдүк кылуу үчүн жооптуу жактар финансылык отчеттуулукту даярдоого жооптуу жактар болуп саналбайт.**
- **Аудитордун мыйзамдарда же ченемдик актыларда белгиленген башка отчетторду түзүү боюнча милдеттери жок.**

КӨЗ КАРАНДЫСЫЗ АУДИТОРДУН АУДИТОРДУК КОРУТУНДУСУ

[ABC ишканасынын акционерлерине же башка тийиштүү даректелүүчүгө]

Пикир

Биз 20X1-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча ABC ишканасынын (мындан ары – «Ишкана») дебитордук карызынын графигине («график») аудит жүргүздүк.

Биздин оюбузча, 20X1-жылдын 31-декабрына карата Ишкананын эсебиндеги финансылык маалымат бардык олуттуу мамилелерде [финансылык отчеттуулукту даярдоого карата жөнгө салуучу органдын жобосуна] ылайык даярдалган. [АЭС 700дүн (кайра каралган) талаптарына ылайык «Пикир» бөлүмү биринчи жайгаштырылат]

Пикир билдирүү үчүн негиздер

Биз аудиттин эл аралык стандарттарына (АЭС) ылайык аудит жүргүздүк. Биздин жоопкерчилигибиз көрсөтүлгөн стандарттарга ылайык мындан ары биздин корутундунун «Графиктин аудити үчүн аудитордун жоопкерчилиги» бөлүмүндө ачып көрсөтүлөт. Биз [юрисдикциянын аталышы] финансылык отчеттуулук аудитибизге карата колдонулуучу этикалык талаптарга ылайык ишканага көз карандысызбыз жана биз бул талаптарга ылайык башка этикалык милдеттерибизди аткардык. Биз өзүбүз алган аудитордук далилдер өз пикирибизди билдирүүгө негиз болушу үчүн жетиштүү жана талаптагыдай болуп саналат деп ойлойбуз. [Бул бөлүмдүн биринчи жана акыркы сүйлөмдөрү «Аудитордун жоопкерчилиги» бөлүгүнө киргизилүүгө тийиш. Мындан тышкары, «Пикир билдирүү үчүн негиздер» бөлүмү АЭС 700дүн (кайра каралган) талаптарына ылайык «Пикир» бөлүгүнөн кийин дароо жайгаштырылат.]

Маанилүү жагдайлар – эсепке алуу жана жайылтууну чектөө принциптери

Биз эсепке алуу принцибин сыпаттаган X эскертүүсүндөгү графикке көңүл бурабыз. График DEF жөнгө салуучусунун талаптарын аткарууда Ишканага

жардам берүү үчүн даярдалган. Натыйжада, график башка максаттар үчүн ылайыктуу эмес болушу мүмкүн. Биздин корутунду Ишканага жана DEF жөнгө салуучусуна гана арналган жана Ишканадан же DEF жөнгө салуучусунан башка эч кимге таратылбашы керек. Ушуга байланыштуу биз модификацияланган пикирибизди билдирбейбиз.

Жетекчиликтин жана корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактардын графиктин аткарылышы үчүн жоопкерчилиги⁴¹

Жетекчилик бул графиктин даярдалышы [жөнгө салуучу органдын финансылык отчеттуулукту даярдоого карата жоболоруна] ылайык жана жана ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам келип чыгуучу олуттуу бурмалоолорду камтыбаган графикти даярдоо үчүн зарыл деп эсептеген ички контролдоо системасы үчүн да жоопкерчилик тартат.

Графикти даярдоодо жетекчилик өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга ишкананын кудуретин баалоо үчүн, ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө тиешеси бар маалыматтарды тиешелүү учурларда ачып көрсөтүү үчүн жана ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгү жөнүндө божомолдун негизинде отчеттуулукту түзүү үчүн жоопкерчилик тартат, буга жетекчилик Ишкананы жоюуга, анын ишин токтотууга ниеттенген же анда жоюудан же ишти токтотуудан тышкары, кандайдыр бир башка реалдуу альтернатива жок болгон учурлар кирбейт.

Корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактар Ишкананын финансылык отчеттуулугун даярдоо процессине көзөмөлдүк кылуу үчүн жоопкерчилик тартат.

Графиктин аудити үчүн аудитордун жоопкерчилиги

Биздин максатыбыз график ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолорду камтыбай тургандыгына акылга сыярлык ишенимди алууда жана биздин пикирибизди камтыган аудитордук корутундуну чыгарууда турат. Акылга сыярлык ишеним ишенимдүүлүктүн жогорку деңгээлин билдирет, бирок Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык жүргүзүлгөн аудит олуттуу бурмалоолор бар болгон учурда аларды дайыма табат деген кепилдик болуп саналбайт. Бурмалоолор ак ниетсиз аракеттердин же каталардын натыйжасы болушу мүмкүн жана, эгерде алар өз өзүнчө же жыйындысында бул финансылык отчеттуулуктун негизинде кабыл алынуучу пайдалануучулардын экономикалык чечимдерине таасир этиши мүмкүн деп негиздүү түрдө болжолдоого мүмкүн болсо, олуттуу деп эсептелет.

АЭС 700 (кайра каралган) 41(b)-пункту төмөндө берилген карарылган текст аудитордук корутундуга карата тиркемеде жайгаштырылышы мүмкүн экендигин түшүндүрөт. АЭС 700 (кайра каралган) 41(c)-пункту мыйзам, ченемдик акты же аудиттин улуттук стандарттары ачык формада муну жасоого уруксат берген учурда, бул материалды расмий сайттагы сыпаттоо төмөндө келтирилген аудитордун жоопкерчилигин сыпаттоону чагылдырган жана ага карама-каршы келбеген шартта, ушул материалды аудитордук корутундуга киргизүүнүн ордуна аудитордун жоопкерчилигин сыпаттоону камтыган ыйгарым укуктуу органдын расмий сайтына шилтеме берүүгө болот.

⁴¹ Же конкреттүү юрисдикциядагы мыйзамдык базанын контекстиндеги ылайыктуу башка терминдер.

Аудиттин эл аралык стандарттарына ылайык жүргүзүлүп жаткан аудиттин алкагында биз кесипкөй ой жүгүртүүнү колдонобуз жана бүткүл аудиттин жүрүшүндө кесипкөй скептицизмди сактайбыз. Мындан тышкары, биз төмөнкүлөрдү аткарабыз:

- ак ниетсиз аракеттерден же каталардан улам олуттуу бурмалоолордон улам финансылык отчеттуулукту олуттуу бурмалоо тобокелдиктерин табабыз жана баалайбыз; бул тобокелдиктерге жооп иретинде аудитордук жол-жоблорду иштеп чыгабыз жана жүргүзөбүз; биздин пикирди билдирүүгө негиз болушу үчүн жетиштүү жана талаптагыдай болуп саналган аудитордук далилдерди алабыз. Ак ниетсиз аракеттердин натыйжасында олуттуу бурмалоону таппай калуу тобокелдиги катанын натыйжасында олуттуу бурмалоону таппай калуу тобокелдигине караганда жогору, анткени ак ниетсиз аракеттер көмүскө бүтүмдү, жасалмалоону, атайлап таштап кетүүнү, маалыматты бурмалап көрсөтүүнү же ички контролдоо системасын кыйгап өтүүчү аракеттерди камтышы мүмкүн;
- ишкананын ички контролдоо системасынын натыйжалуулугу жөнүндө пикирди билдирүү максатында эмес, жагдайга ылайык келген аудитордук жол-жоболорду иштеп чыгуу максатында аудит үчүн мааниси бар ички контролдоо системасы түшүнүгүн алабыз.⁴²
- жетекчилик ишмердүүлүктүн үзгүлтүксүздүгүнө жол бөрүүнү колдонушунун максатка ылайыктуулугу жөнүндө тыянак, ал эми алынган аудитордук далилдердин негизинде – алардын натыйжасында өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга Ишкананын кудуретине кыйла шектенүүлөр келип чыгышы мүмкүн болгон окуяларга же шарттарга байланыштуу олуттуу айкын эместик бар же жоктугу жөнүндө тыянак чыгарабыз. Эгерде биз олуттуу айкын эместиктин болушу жөнүндө тыянакка келсек, биз өзүбүздүн аудитордук корутундубузда көңүлдү финансылык отчеттуулуктагы маалыматты тиешелүү ачып көрсөтүүгө бурууга же, эгерде маалыматты ушундай ачып көрсөтүү ойдогудай эмес болуп саналса, пикирибизди модификациялоого тийишпиз. Биздин тыянактарыбыз аудитордук корутундубуздун күнүнө чейин алынган аудитордук далилдерге негизделген. Бирок, келечектеги окуялар жана шарттар Ишкана өз ишмердүүлүгүн үзгүлтүксүз улантууга кудуретин жоготушуна алып келиши мүмкүн;
- колдонулуучу эсеп саясатынын ойдогудай мүнөзүн жана жетекчилик эсептеп чыккан баалануучу маанилердин жана маалыматты тиешелүү ачып көрсөтүүнүн негиздүүлүгүн баалайбыз.

⁴² Бул сунуш, аудитор эсептин аудити менен бир эле учурда ички контроль системасынын натыйжалуулугу жөнүндө пикирин билдирүүгө милдеттүү болгон учурда, тиешелүү түрдө өзгөртүлөт.

ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУУЛУКТУН ӨЗҮНЧӨ ОТЧЕТТОРУНУН ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК
ОТЧЕТТУУЛУКТУН КОНКРЕТТҮҮ ЭЛЕМЕНТТЕРИНИН, ЭСЕПТЕРИНИН ЖЕ БЕРЕНЕЛЕРИНИН
АУДИТИНИН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

Биз корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактар менен маалыматтык өз ара аракеттенүүнү жүзөгө ашырып, аларга башкалардан тышкары, аудиттин пландалган көлөмү жана мөөнөттөрү жөнүндө, ошондой эле аудиттин натыйжалары боюнча олуттуу сын-пикирлер жөнүндө, анын ичинде аудиттин процессинде биз тапкан ички контролдоо системасынын олуттуу кемчиликтери жөнүндө маалыматтарды жеткиребиз.

Биз ошондой эле корпоративдик башкаруу үчүн жооп берүүчү жактарга биз көз карандысыздык жагынан бардык тиешелүү этикалык талаптарды сактап жаткандыгыбыз жөнүндө билдирүүнү беребиз жана бардык өз ара мамилелер жана биздин көз каранды эместигибиз таасир этет деп негиздүү түрдө эсептөөгө боло турган башка маселелер жөнүндө жана, бул орундуу болгон жерде, тиешелүү этияттык чаралары жөнүндө маалымат беребиз.

Анын натыйжалары боюнча көз карандысыз аудитордун ушул аудитордук корутундусу чыгарылган аудит боюнча тапшырманын жетекчиси, – [аты-жөнү].

[Конкреттүү юрисдикциянын талаптарына жараша аудитордук уюмдун атынан, аудитордун атынан же болбосо экөөнүн тең атынан кол коюу]

[Аудитордун дарегин] (Күнүн жана дарегин көрсөтүү тартиби өзгөртүлдү)

[Күнү]